

Samuel Bohl   Albert Masdörp

Disputatio ... Pro Formali Eruendo Primum in explicatione Scripturae Sacrae ...

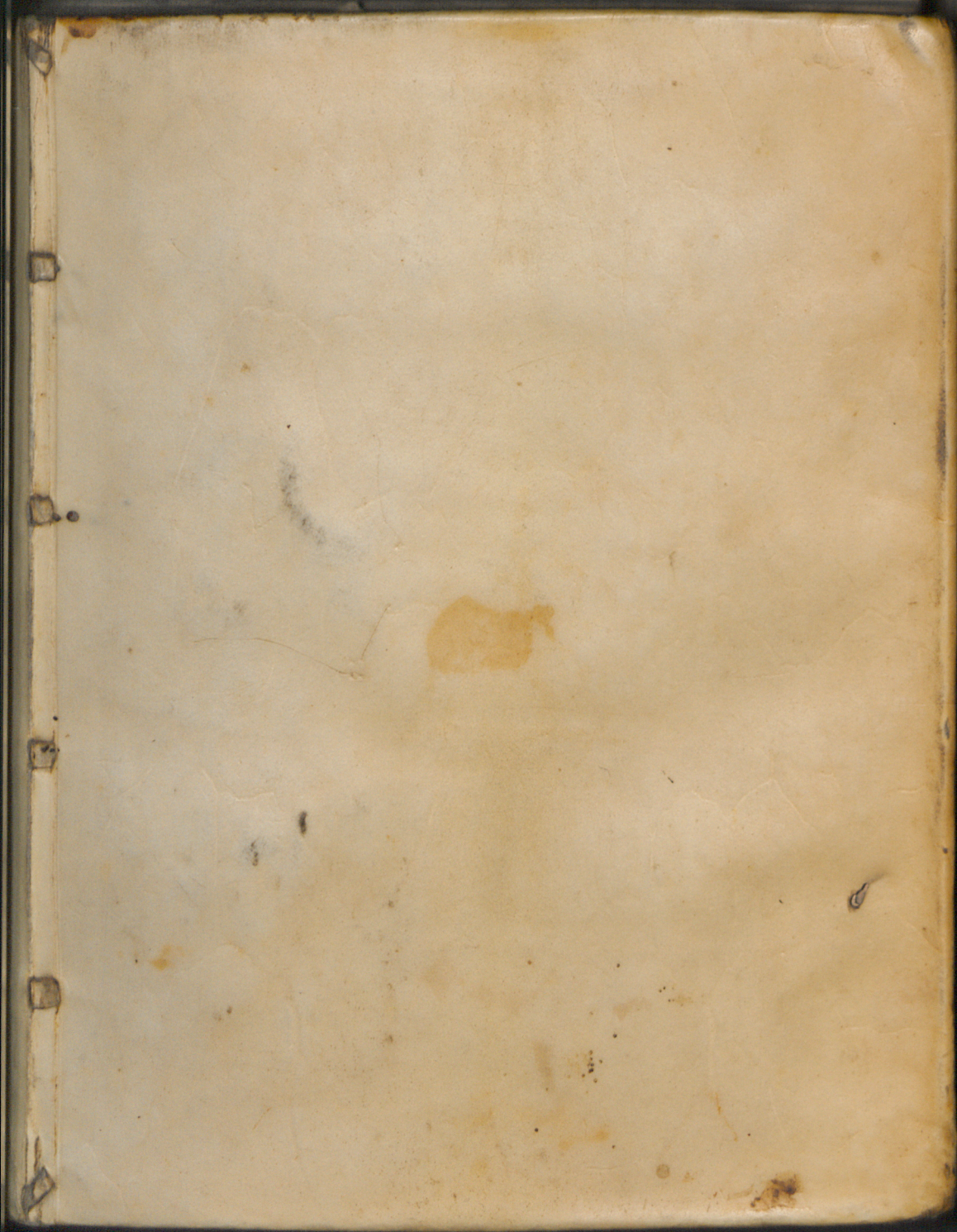
8 :

Rostochi[i]: Kilius, 1637

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770611567>

Band (Druck)   Freier Zugang

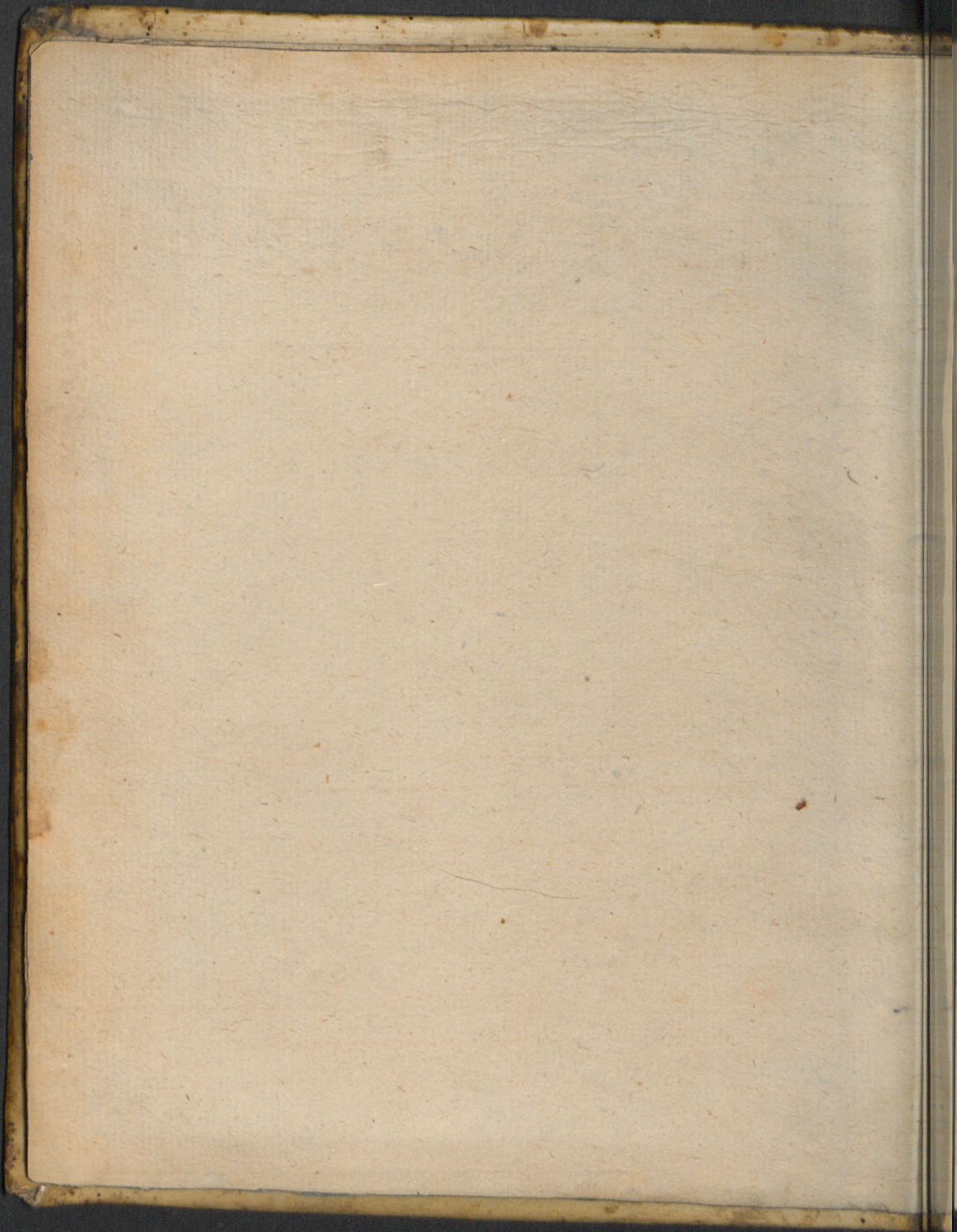
Clc - 1871¹ - 15.

1825

R
R

DISPUTATIO OCTAVA
PRO FORMALI
ERVENDO PRIMVM
in explicatione
SCRIPTVRÆ SACRÆ

Quam

D. O. M. A.

PRÆSIDE

M. SAMUEL BOHL
Gryphenberg. Pomeran.

*In Academia Rostochiensis publico Docto-
rum examini subijcit*

ALBERTUS MASDÖRP
Lubecensis.

*Habebitur in Auditorio majori ad diem 13. Septemb.
horis pomeridianis.*

ROSTOCHJ,
Literis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.
Anno M. DC. XXXVII.

DISPUTATIO OCTAVA
PROFORMALI
ERVENDO ERIVM
in explicatione
SCRIPTURAE SACRAE
M. O. M. A.
M. S. A. M. U. E. L. B. O. H. I.
Albertus Magnus
Rostock
Nicolaus Kell...

D disputationem Octavam pro For-

malis accessum faciens, incidit sæpe disputari de Trinitate, num ea vox ad literam in Scriptura Sacra occurrat. Recte hoc negatur, cum & Vox Scripturæ sit Barbara & Sanctæ lingvæ incognita. Cum autem quæritur de re, responderi solet ex concatenatione argumentorum & consequentia dictorum, & hoc fieri puto Satis commode. Si autem petatur una vox, forsan negaretur dari. Ego ergo exercitij gratia tentabo, num in formali meo versans nisi apodicticè saltim probabiliter & satis quidem probabiliter id demonstrare queam. Antequam autem hoc fiat, præsuppono vocem פניו *paniu* cujus fundamentum est פנה *paneh*.

2. Dico ergo vox פניו *paniu* in formali suo significat. *Vertit faciem*, Forma hæc quadrat in omnibus Specialioribus significationibus, sive sint *preparandi* sive *purgandi*, sive evacuandi, & cujuscunque sint conditionis. His ergo omiſſis assumo tantum vocem פניו *paniu*.

3. Hæc exprimitur in Latina lingua per *Faciem*, sive sit *DEI* sive *hominis*, sive *cæli* sive *terre* sive facies externa sive interna, quæ omnia studio omitto, ut tantum quod intendi unice jam me conferam ad resolutionem quæstionis supra formatæ; Num in Veteri Testamento occurrat unico vocabulo expressa vox correspondens Trinitati: Ad quod respondeo. Ita me omnino sentire, & de vocem PANIM, quæ *pluralis atem personarum* involvere videtur in quibusdam locis Scripturæ sacræ.

4. At primum quidem probo in genere sumi hanc vocem pro Deo verò. Immediate descendere possem ad legem Moſis, verum tentabo num ne ex Jobo aliquid erui queat, ubi Job ita dicit. *והציגני למשל עמים תפית לפנים אהיה* quod ita explico *Nam posuit me in Proverbum populorum, cum Deo sim infernus.* q. d. *Amici mei*

ei mei habent me pro extremè impio & desperato homine, qui ex Deidrecreto jam sit sepultus in inferno, de quo omnium ora sunt diferta.

5. Hic omnino puto sumi vocem פניו pro verò Deo, ut non immerito hujus rei Causa indagatur. Videtur ea esse hæc, quia Deus TOTUS FACIES EST, omnia enim sunt in ipsius oculis & præsentia, Probabile hoc videtur, at puto adhuc plus hic involvi. Legatur enim caput 33. Exodi, ubi Dominus promittebat angelum, ad expellendum populos Orientales. His auditis populus hugebat, & insignium luctus pretiosas vestes deponebant, quod procul omni dubio indefectū esse existimo, quia audivit hunc Angelum creatum esse, & non id præsiturum, quod ipsi optabant. Hinc Moses alloquitur Deum, & rogat ut nominet, quem sit missurus cum populo in Canaan. Respondet Deus פני ילכו Facies mea ibit Jchwil selber mit ziehen. Quænam autem est facies Dei? Respondeo respectus ille personarum ut ita loquar in DEO, Nam DEUM ut sic & præcise hic sine illo respectu hic nominari probabile non est, cum dicat Moses. עס אין פניך הולכים אל העלנו מין Noli nos hinc deducere, nisi tua facies eat nobiscum.

6. Hunc respectum firmari autumo etiam exinde, quod Moses dicit וגה מצאתון נעי יני בשם אברהם ירעהין id est: Dixisti novi te de nomine, & invenisti gratiam in oculis meis &c. ubi ego puto, rogare Mosén, ut non angelum creatum sed alium quendam, eum quo Deus & spiritus ejus non potest non ire ableget. Nam sicuti ego textum illum explico, dico ירעהין id est, EGO DILIGO TE, בשם propter vel in summo DEO, unde & ipse DEUS hanc repetit infra, cum dicit. Invenisti gratiam in oculis meis, nam dilexisti IN vel PROPTER Schem, i. e. Deum, à quo etiam tu de nominaris.

7. Addo his etiam ea, quæ postmodum sequuntur, Moses orat, ut videat gloriam Domini, Respondet Dominus. Faciem meam videre non potes. Unde procul dubio facies & gloria hic convertuntur. Sed ut ut se hæc habeant, hoc manet פנים hic non sumi, sicuti supra in initio capitis sed ut puto, pro facie veri Dei, Quænam, autem est facies veri Dei? R. Istud est facies Dei in Deo quo cognoscitur & dignoscitur. Et est in Deo pater, filius, & Spiritus Sanctis, in
his

his ceu ex facie lego unam essentia divinum, quæ & appellatur & est
Deus æternus, incorporeus, impartibilis, immensa potentia, Sapien-
tia, bonitate, creator & conservator omnium rerum, visibilibus &
invisibilibus.

8. Hanc faciem voluit videre Moses, quod ei est denegatum, cum nemo viventium eam videre queat. Unde nec hodie eam videmus; nisi ceu in speculo. Nemo enim potest scire, videre & demonstrare, quomodo **TRIA SINT UNUM** simplicissime. Unde vanus labor est multa disputare, quomodo in natura dentur **TRIA UNUM**, nam nihil eorum huic unitati correspondebit.

9. Et hæc denominatio **פני**, quæ Deum notat, forsan fuit etiam cognita majoribus nostris, quamvis, quando Scriptura incipiebat vilescere, & deliria stultorum sapientum introduci, venerit in desuetudinem. Colligo id quamvis obscura hæc sint, ex eo quod adhibuerint in isto mysterio *modos subsistendi*, id puto, five autem errem five non, parum interest, desumptum fuit ex Rabbiniis vetustissimis, qui **פני** vocaverunt Deum, unde adhuc hodie apud Rabinos **פני** significat, *modos*.

10. Hac ratione, ut applicem dico, *modus seu facies patris est generare, filij generari, Spiritus Sancti procedere*. Sed hæc valeant, nec enim de his disputo ex professo magis, quam ut demonstrarem **פני** notare Deum & investigem simul causam.

11. Cum autem jam ascenderim ad contemplationem nominis Divini **פני** placet etiam assumere aliud nomen, quod est **שדי** **OMNIPOTENS**, agam ergo etiam pauca quædam de hac omnipotentia. Ita tamen ut præfigam radicem **שדי**.

12. Hujus formale consistit in *Facere ut sibi cedant omnia*. Legatur Ezechiel Propheta in propositione contra Mizraim, ubi dicit **וְשָׂדֵי מִצְרַיִם יִשְׁתַּחֲוּוּ לְפָנָיו** & facient sibi cedere fastum Ægypti. Progrediendum est, quare, simpliciter dico omnes materiales significationes sub hac formali continentur, cuiuscunq; etiam sint ordinis & conditionis, sicuti id in discursu publico demonstrabo.

13. Jam placet vox **שדי** quam dico ab hac radice descendere, & dicitur **DEUS** propriissime **שדי** quia ipsius potentia cedunt omnia. Unde cum dicitur in lege Moses benedicturus, solet vocari

¶ Ut indicetur potentia illud præstandi, quod promittit. Unde ibidem dicit, Deus ייׁו omnipotens dabit misericordiam vobis in oculis &c. ut notaret Deo cedere omnia mala, ut ira, odium, potentia hostis.

14. Et pulchra est oppositionis ratio, quando Deus ad Moſen dicit in ablegatione ad Regem Ægypti. Apparui Abrahamo, Isaac & Jacobo, ut Deus ייׁו/verum nomen meum Jhovah, non manifestavi eis, quasi diceret. Hoc experti sunt patres vestri, quod ego sim ייׁו/ cui omnia cedunt, verum hoc nondum viderunt, quod הוׁי sim, qui, quæ potest, re ipsa præstat, nam educationem ex Ægypto non verunt in me ceu ייׁו sed non ceu הוׁי.

15. Horum nominum etiam specimen videmus in lege. Dicebat Dominus ad Moſen. Quid est quod habes in manu, Respondet Moſes, Baculus. Regerit Jhovah, Projice illum in terram, obsequitur Moſes, & ecce Baculus fiebat serpens. Ecce ייׁו faciebat, ut cederet serpenti baculus, iterum ut baculo serpens, & hoc ut הוׁי. Quo ipſo juxta sententiam meam alluſit ad opus finem, quod conceperat in Ægypto. Baculus Dei erat, quo affligebantur in Ægypto Israelitæ, degenerabat autem in serpentem quando nimis aggravabat onus Rex crudelis. Iterum convertebatur serpens in baculum, quando Deus educebat, & baculum convertebat in Ægyptios & Pharaonem, sicuti semper signa illa plus inferebant, quam nos ab extra putamus.

16. Sicuti autem antehac multum disputatum fuit de Potentia divina, num possit peccare, & num, si hæc non possit, queat dici impotens, ubi recte forſan responſum fuit per viam abnegationis sui ipsius. Nam Deum esse & peccare posse sunt opposita. Ita cura ad hanc vocem perveni, putavi etiam aliquantulum ad eam questionem responderi posse. Nam si omnipotentiam sumo, sicuti in Veteri Testamento describitur, nihil aliud importat, quam, quod omnia ei cedere debeant, & revera cedant, aliquid, ut fiat nihil, nihil, ut fiat aliquid, ratione habitudinis obedientialis omnium creaturarum tam visibilium quam invisibilium, relatæ ad Deum omnipotentem.

17. Descendit etiam ab hoc voce instrumentum Musicum testante id Buxtorfio in Concordantiis, Sive autem significet instrumentum

tum

tum Mucum, siue pulchras & honoratas in Ecclesiaste, in hoc disputandi genere parum interest. Cum pulcritudo ita conveniat cum forma, ut cedant reliqua, ut Germani dicunt, daß weicht jenem i. e. das ist schöner denn jenes ere. Sic etiam de instrumento Musico, quod suo decore reliqua vincit, & cedere facit.

18. Incidit etiam, quod in libro Danielis Deus vocetur עתיק דימי *antiquus dierum*. Quamvis quidem liber ille maximam partem Caldaicus formas meas non concernere videatur, utpote qui in dandis Hebraicis formis sim tantum occupatus, assumam vocem hanc, ita tamen, ut ex Hebraico & quatenus ex eo fonte queat decidi proponatur.

19. Radix ergo עתק Hebraeorum in formali suo significat *firmi tatem & durabili tatem*, Sicuti Scriptum est in Propheta Efaia למכסה עתק / ubi forma hæc expresse continetur.

Cum ergo in Daniele dicitur Caldaice עתיק דימי *antiquus dierum*, vult innuere Spiritus Sanctus *firmitatem & constantiam* quæ constantia in DEO solo residet, & includit non creatum esse, si summam & perfectissimam significationem quod in Deo fieri debet assumam. Nam duratio, ut hic purificata ab omnibus imperfectionibus mihi sumitur, omnino debet includere æternitatem ab ante & à post. Unde cum in hoc genere versor, simul sumo vocem DIERUM, quæ plane ex suo formali imperfectionem non important. Nam די proprie Deo competit. Et dico ego *Antiquus dierum* idem est, quod FIRMUS ET STABILIS IN SUO ESSE. Si autem opponas, hic non dici de די sed דימי id est diebus & non de die, scito illud fieri juxta nostrum concipiendi modum, sicuti alibi mille anni dies unus sunt, sine contradictione. Dies enim est respectu DEI, mille anni respectu modi concipiendi. Unde recte dicitur, Firmus & stabilis est in primo millenario, talis manet in secundo, talis in tertio &c. quamvis Deo nec millenarius nec centenarius competat. Sic semper loquendum est de DEO, ut ratio habeatur puritatis lingvæ & modi concipiendi. Unde cum dicitur in Psalmo secundo: Filius meus es tu, ego hodie genui te, non recurrere debeat simpliciter ad regulam concionatoriam, hodie

die id est ab eterno, quia in Deo non differt praesens à Futuro & praeterito, quamvis res ipsa vera sit. Nam hodie nunquam in Scriptura Sacra ita sumitur, sed tutius est dicere in DIE DEI, i. e. meo te generavi. Quis est ille dies? Aeternitas, vel si sine distinctionibus nihil credere velis, dicito. Hodie id est: Hoc die quo tu haec legis genuite, Nam actus generationis, si actus dici debeat est perpetuus, & consiluit perpetuo. Unde hoc ipso die & hora & momento, quando ego haec scribo generatur filius Dei, nam nisi ita generaretur, ut perpetuo remaneret in essentia patris coessentialis & coaeternus dici non posset, sicut id alibi publice demonstravi, praesertim in Explicatione vocis יינ gignere. Ergo dies qua talis non involvit imbecillitatem, quamvis illi, qui ad proportionem improprie dictam dicuntur DIE S id omnino faciunt.

Hinc devolvor ad alias meditationes, ut statuam vocem *eterni* vix melius exprimi posse, quam per *Antiquum dierum*. Et ut obiter haec inferam jucundum est hinc colligere, quod vere antiquum & stabile reciprocentur, Unde adagium *Antiquissimum quodq; verissimum est.*

20. Sub hac autem forma multa latent, cujuscunq; autem sunt conditionis, ego reducam omnia. Scio quod significet *consenuit, abolitum fuit*, optime ad formam omnia. Dicam convenientiam eam publice, & ex similibus modis applicandi etiam ex reliquis lingvis desumptam declarabo. Significat etiam *transfuit ex loco in locum*, Omnia salva sunt, nec ulla laborant difficultate, praevisa enim minus nocent. Forma data optima est.

21. Nondum placet digredi ex nominibus divinis, quare assumo etiam vocem *Adonai*, Hujus formale, quaeritur in tribus literis יינ & dico esse formam in *Fundamento & sustentaculo*, Unde in lege Moysi, aliquoties pro basi & fundamento sumitur, quorum locorum allegationem studio praetereo, cum nimis clara sint.

22. Hinc surgit nomen יינ *Domini*, & vocatur ita, quia instar basis sustentat & regit suos subditos. Est autem hoc commune & Deo & hominibus, unde arca foederis dicitur arca יינ Domini omnis terrae. De hominibus usurpatur in Psalmis. Posuit ipsum Dominum יינ domus suae, explicatur, quid sit, cum addit יינ domina-

Dominatorem, nam Dominari, est hic basis esse rei. Unde in Genesi de eodem Josepho dicitur, quod sit יְהוָה totius Egypti, quia erat totius terræ istius Dominus, sed hæc clara sunt.

23. Propono ergo vocem יְהוָה , vox propria D E I est. & cum hominibus non communicatur. Et habet puncta essentialia eadem cum voce יהוה . Quod ideo non allego, quasi ex identitate punctorum majestatem nominis divini præsumam, sed tantum, ut per accidens sicuti nos concipimus, esse identitatem punctorum in duobus nominibus Deo tantum competentibus notem, nam alias hæc forma etiam usitata est in Scriptura Sacra, ut peritis in codice s. notum est.

24. Dicitur autem Deus noster יְהוָה Formaliter ideo, quia est basis & fundamentum omnium rerum cœli & terræ, ut supra est monstratum. Ad hanc formam videtur allusisse David, quando in Psalmo centesimo decimo dicit יהוה à dextris tuis transfixit in die iræ suæ Reges. *Der Herr ist der zu deiner Rechten sitzt / der wird zerschneiden / umbbringen / verwunden und tödren die Könige in seinem Zorn / q. d. Ille qui tibi, æternus Deus. Seder ad dexteram, cum sit fundamentum & basis totius hujus operis magni, ille inquam reges occidet. Quod intelligendum de Regibus mundanis, quatenus illi coram hoc Adonai sunt Reges non Reges ut & de regibus infernalibus, ad quos allusit vel proprie nominavit Spiritus Sanctus, cum in subsequenti versu dicit, *Transfixit caput in terra multorum. i. e. Er hat dem Fürsten und Herrn der Welt die Macht genommen / ut ipse solus esset Dux Princeps, & fundamentum omnium.**

25. Aliud adhuc nomen est divinum, quo vocatur & est יהוה , hujus Formale consistit in Robore, unde literæ radicales יהוה expresse notant fortitudinem, non tantum divinam sed etiam humanam. Hinc dicit David, tu es robur meum. Et Laban ad Jacobum יש ליאל יד *manus mea est fortis* q. d. Ich bin stark genug dir Böses zu thun.

26. At cum nimis hæc sunt clara, omittam ea, & nomen divinum assumo, quod est יהוה , vocatur autem ita Deus, quin est robutissi-

bustissimus. Et juxta concipiendi modum, videtur **אנ** esse fundamentum **אש**, sicuti Scriptum est in lege. Ego sum **אש** Fortis. Omnipotens der Allmächtige starcker / id est, der Allmächtige Gott.

27. Conjugi solet etiam cum **אש**, sicuti de Abrahamo legimus, quod planta verit arborem in *Beerfabah*, & invocaverit, ibidem nomen **אש** aeterni, i.e. des Ewigen Starcken / alibi **אש** Deus excelsus i.e. der Höchste Starcke. Et alia satis multa epitheta cum hac voce copulata legimus.

28. Num sit substantivum vel adjectivum, non me tangit, cum ego in significatione formali jam sim occupatus. Uni cura antequam hinc discedam movebo. Solet earpi Divus Lutherus, quod Esaia: verba ita reddiderit, *Er heist Wunderbar / Nach / Krafft / Held /* ubi dicunt, pro *Krafft / Held /* esse ponendum cum *starcker Gott*. Solent quod Schindlerus facit adducere accentuationem, sic enim Schindlerus *accentus judicat coherentiam*, & **אש** *adjective usurpatur*. Miseret me hujus effati non Schindleriani, sed edentis. Schindlerus hac melius intellexit. *Eudlers last Luther zufrieden / wo jhs nicht besser können*. Ad Grammaticam, Non enim Munach accentus conjugit ita, ut nomina non disjungatur, legite Danielelem Prophetam, ita ibidem Scriptura est. Et dicebat Daniel ad Melzar, quem praefecerat Princeps Eunachorum Danieli Chanania: Misael & Azania. Hic Danieli & Chanania copulantur per Munach & Zakephaton, hinc cuncte colligas, Daniel est Chanania. Qui non medijs interpretationis est instructus taceat, & Lutherum tam diu in versione sequatur, quamdiu cum ratione non videt melius quid. Alia via hac probatio contra Lutherum fuisset aggredienda, videlicet ex capite decimo Esaia: v. 20, Residuum vel paucum convertetur, residuum inquam ad **אש** i.e. ad Deum fortem. Sed hac transeant.

29. Ut chartam & tempus redimam, reliquas significationes praetereo, simpliciter dicens, omnes in universum sub hac forma contineri.

30. Atribui etiam solent Deo in Scriptura anni, videndum est, quomodo & hac quadrent Assumo ergo radicem **אש** cuius

jus formale dico esse. *Iteratū fuit* sub hac iteratione multa latent, quæ juxta concipiendi modum recte intelligi possunt. Nam quamvis iteratio in purissima significatione verbali vix inveniatur in Scriptura Sacra, tamen deducimur per eam ad satis aptam explicationem. In libris Regum legimus de Elia, quod dixerit *Ἰὼ iterate hoc*. Ergo iterationis significatio ut formalis in Scriptura Sacra occurrit. Hæc iteratio consideratur vel in Deo vel in creaturis. In Deo nihil aliud est, quam perpetua continuatio suæ essentiæ, quæ semper est & manet eadem, quo pacto ego vocabulum illud sumo. In creaturis, importat etiam mutationem, sicuti id etiam ita in codice Sacro explicatur. Unde cum contemplamur vocem *Ἰὼ* quatenus significat annum, eadem ratione est accipienda. Nam in creaturis annus tempus est, quod mutat aliquid in homine, sed ita tamen ut iteratio formale nostrum simul includatur, nam respectu formalitatis suæ perfectionis est, ratione materiæ imperfectionis. Hoc explicabit nobis etiam Spiritus Sanctus in Psalmo quodam, quando de Christo ut vero & æterno Deo dicit. *Tu principio terram fundas, & opus manuum tuarum cæli sunt. Illi peribunt tu autem permanebis omnes seu vestimentum veterascent, nam seu indumentum mutabis ipsos ut mutantur.* Verum *TU* es *HUI*. e. *IDEM*, & annitui non finem habent. *ANNITUI* i. e. id quo perpetuo & quasi iterato manes, manet id quod est. Unde è contra de hominibus dico anni nostri sunt umbra, quia non perpetuo manent. Hinc distinguit etiam Job inter annos Dei & annos viri.

31. Quando hæc de *ANNIS DEI* Scribo, nolo tollere anthropathian, juxta cujus amissionem hic dicendum est, In Deo non dantur anni proprie, sed attribuuntur ei per *ανθρωποπαθεια*. Nam omnia bene sonant, & melius, si adhuc unum Græcum Vocabulum talis desinentiæ per *αἰων* & *θεου* adderetur. Modo enim distinctiones Rhythmicæ proponantur, etiam si non valeant, tamen bonæ sunt. Sed ut tentem, numne sub forma iterationis à me supra descriptæ queant omnia salvari, præmonens, ne illi hæc arripiant, qui fundamenta solida linguæ non jecerunt, sed permaneant in anthropopathia.

Q

32. Re-

32. Reliqua quæ hinc descendunt vocabula optime cum *Iterandi* forma conveniunt, qualis est אִשׁוּ in *Esaia*, filium iterato tinctum, quo notantur simul peccata iterata. Vox *duo* iterationem includit, sub qua speciale aliquid fuisse notandum, nisi prævidissem, ab *ijs* qui me non audiant, forsar illa in aliam partem accipi posse.

33. Hucusq; occasionaliter quædam dixi de Dei nominibus, & quæ ei attribuuntur. Alibi plura proponam. Jam luber etiam de *Christo* aliquid ex veteri Testamento in medium proferre. Et in primis dicitur ille quandoq; מַלְאָכִי Angelus, sicuti *Malachias* id docet. Et Angelus *foederis*, quem desiderasti &c.

34. Hujus Occasione quaritur de forma vocis. Respondeo, sita ea est in *missione* & ne cum מַלְאָכִי confundi videatur, addo *ad opus*. Nam omnino in hoc disputandi genere præcaveri debet, ne forma una & eadem in diversis radicibus occurrat, unde hoc mittere importat simul opus præcise & ex forma sua, non autem ita proprie מַלְאָכִי , de quo alibi.

35. Præcipuum autem vocabulum sub hac forma contentum est *ANGELUS*. Hæc vox indifferens est ad Angelum increatum, & angelum creatum, de creatis Angelis nihil propono, tantum de increato, sicuti legimus de eo, de quo dicit: *Ego mitto angelum ante faciem tuam, ad custodiendum te in via, & adducendum te, ad locum, quem præparavi ego. Caveto à facie & ejus &c. nam NOMEN MEUM est in medio ejus.* Postmodum hunc angelum vocat מַלְאָכִי Angelum meum. De hoc eodem Angelo dicit *Esaïas*, quod sit Angelus מַלְאָכִי faciei Dei.

36. Ex quo sequitur, quod hiæ talis sit Angelus, per quem Deus semper operatus sit. Quamvis enim *Cabala Judaica* hunc Angelum esse *Michael* doceat, nam מִיכָאֵל de quo modo dixi, habet easdem literas quas מִיכָאֵל *Michael*, tamen ea negantem non constringunt, etiamsi & *Michael* nomen Deo non sit indignum.

37. Fundamentum autem meum, ex quo puto hoc demonstrari posse hoc est. Dicitur Angelus faciei, sed apodixim quærens dicit esse eum angelum, qui perpetuo adstat faciei Dei; Bene. Quis autem iste esse potest, præter filium? Omnis angelus qui videt faciem
Dei.

Dei. At illi nullibi dicuntur Angeli faciei, ergo plus involvitur in voce *Angelus faciei*, præsertim si conferatur, quod in initio hujus disputationis dixi. 2. Quia in hoc Angelo fuit nomen aut excellentia Dei à cujus facie timere debebant Judæi, cujus vocem debebant audire Israelitæ, quibus addatur alius locus, quod non propitius sit futuris transgressionibus &c. 3. Confero locum, quem præmanibus habeo, cum loco alio legis, ubi populus audiens agi de mittendo Angelo luget. Ergo angelus in cap. 23. erat alius ab hoc qui describitur in cap. 33. Dices alium esse constat, sed num increatus fuerit; Resp. alium esse & increatum conspicitur ex attributis, ex consensu populi, qui scivit, hoc angelo eunte non posse simul etiam non ire Dominum, illo vero in cap. 33. Possit ire, adeo ut Dominus non simul eat. Ergo illo, quo sine nec Deus it nec sine DE O ille, est ipse DEUS. Novum Testamentum non allegabo, sed tantum dico, conferendum esse locum legis, ubi dicitur *Facies mea ibit*, cum loco Esaia Angelus faciei.

38. Hic angelus perpetuo denominatur à forma sua, & imperfectionem ex formali ratione non includit. Et ut dixi competit filio quia per ipsum facta sunt omnia. Unde dicitur Angelus foederis. Quem locum Malachianum indocte explicant quidam Judæi de Elia, quia ipse Zelatus est propter fædus factum irritum, quod putant esse circumcisionis; Unde teste Rabbi David Kimchi paratur sella Elia, in qua in actu circumcisionis sedere putatur. Idem testatur liber Germanicus literis Hebraicis Venetiis incusus, qui de duabus sellis agit &c. Refutantur inter alia etiam ex hoc quia *מלאך הכבוד* & *הארוך* unus & idem, est cujus adventus diem &c. qui filios levi &c.

39. Reliqua descendentiâ cum forma optime quadrant, nec ullis rem ipsam involvunt difficultatibus.

40. Filius autem cum dicatur Christus, placet etiam vox *משיח* cujus formale est eruendum. Dico ergo, formale est *delineavit*. Hæc forma expresse describitur, ut & nomen exinde formatum ejusdem significationis. Materialium significatio aliqua est unxit, quod & de Regibus & sacerdotibus, usurpatur in Veteri Testamento. Superior autem adhuc significatio est determinavit *destinavit*, cujus

significationis veritatem scriptura etiam demonstrat. Sicuti legimus de Nimfi, quod destinaverit ipsum Dominus ad excindendum domum Achabi. Ita legimus alibi, quod Elias **עליון** destinaverit Elifam in Prophetam.

41. Omitto hic multa quæ dici possent, ut tantum de summo Messia loquar, cujus typi fuerunt Sacerdotes & Reges in Veteri Testamento. Unde expresse vocatur David *Messias Dei Jacob*. Vocatur autem ita Christus, quia destinatus ad opus redemptionis humanae, & unctus est oleo lætitiæ præ confortibus, sicuti Scriptum est in Psalmis. Propterea unxit te DEUS tuus.

42. Hic obiter noto contra Judæos, Psalmum illum in quo hæc leguntur non loqui de Salomone, sed de Christo. Quod enim dicitur de Salomone, quod federit in folio Jhovah, verissimum & negari non debet, cum Scriptura id affirmet. Verum hinc concludere non licet, ergo in Psalmo quadragesimo quinto agitur de Salomone, ita ut dicam. Solium tuum Dei est folium, nam res ipsa, quamvis non negetur, constructionis tamen major debet haberi ratio. Antequam autem eam hic proponam, lubet regulam formare, cum sciam contra eam valde peccari; **NULLUS NULLUS OMNINO EST SENSUS SCRIPTURÆ SACRÆ, QUI NON SIMUL SIT PURE GRAMMATICUS RESPECTU CONSTRUCTIONIS VERÆ.** Et optarem, urgeri me contrariis exemplis. Nolite enim Studiosi Rostochienses credere, quod vel unus versus in Scriptura Sacra fit, qui non subiaceat Grammaticæ & veræ constructioni. Stultus est sensus qui non rectam habet constructionem. Spiritus Sanctus non barbarus est. Quæ ideo occasionaliter scribere volui, ut tolleretur effugium illud multorum, qui cum ad rem res pondere nequeunt, dicunt, hoc est analogiæ fidei, quamvis Scriptura in constructione sua id non inferat, nam non ex Grammatica sed ex Theologia est respondendum. Quasi vero vel unicus locus Theologicus sit qui non simul audiat Grammaticus. Ad rem, **כסאך** Solium tuum **עליון** **אלוים** ð Deus **עלם ועד** perpetuum est.

Hæc me docet Grammatica. Jam venite Judæi, & si ex vestro **מנחיו** Communi nostro Præceptore melius sitis instructi, date locum,

locum, ubi inposita tria substantia, quorum prius est substantia, reliqua accidentis, pro tribus adjectivis veniant, ut abstracta pro concretis. Hoc enim melius Sonare vel Rusticus Judæus accidit; O Deus, Solium tuum est æternitas & perpetuitas id est, æternum & perpetuum. Nam rectius dicitur in abstracto de DEO quam in concreto, totum illud, quod perfectionem inducit.

43. Notandum etiam est vocem UNCTI venire pro *insigni* ex sententia Rabbiorum, dabo hoc in hoc disputandi genere, nam formæ nihil derogatur. Insigne enim est, quod destinatum est talibus documentis & rebus, quæ insignire valent.

44. Hic Messias de quo modo dixi vocatur in Psalmo secundo בן filius. Hujus formale dico esse in seligendo.

45. Radix eum ברה hoc pro formali obtinet, sicuti in libro Samuelis Scriptum est. Materialiter significat elegit cibum. Portio terræ sub hac forma etiam commode latet, nam ut exemplum sumam ex Genesi ubi pariebat Rahel erat electa portio certi campi. Sicuti hodie dicerem *auff der Rostocker Feldschende*, quæ est electa pars ad urbem nostram pertinens.

46. Præcipua autem vox, quæ hinc descendit est *Filius*, quæ vox denominationem suam habet ab eligendo. Unde Divus Lutherus de versione super versum 31 Proverb. Salom. *Ah mein Auserwählter* / ubi in fonte ברי, quo respexit ad formam, cum autem repetitur, respexit ad materiam, unde ita vertit, *Ah du Sohn meines Leibes*. Sic in Psalmo de quo dixi Secundo. Oseulamini filium je electum ipsum, qui jam satis superq; descriptus est, quod fit Rex Regum, qui omnium Regum dissipaturus. Regis nomen sibi soli vindicare de jure potest. Imo quæ ut audivistis constitutus est Rex super Zion montem Sanctitatis meæ &c. At hanc formam respexit etiam autumo Deum in Baputismo, eum dicit, hic est filius meus dilectus in quo complacui, ubi Syriaca lingua, qua procul dubio usus fuit Deus, ut omnes intelligere possent, itidem habet vocem ברי q. d. Hunc elegi, ut solus audiretur.

47. Descendit hinc etiam vox ברית *foedus* notans, forma quadrat, nam qui foedus pangunt, eligunt ex utraq; parte quid de quo

&c. imo

& in quo convenient. De quo, quam multa dici queant, ipsa col-
latio Scripturæ docet.

48. Placet etiam pro Conclusionem assumere faciles quasdam
radices **און** signum, cujus, formale est in signando. Sicuti legi-
mus de circum cisione, quod fuerit signum fœderis, & non fœdus
ipsum proprie loquendo. Ex quo colligitur. Rationem fœderis
aliud quid tunc temporis in formali suo involvisse, atq; videtur.

49. Alia radix **אעך** tantum semel in Scriptura, & quidem in Jo-
bo occurrit, & teste authore titulorum in Concordantiis Rabbi
Mardoch. **אעך כריתות** id est, excindendi. Quod tamen non ita
accipi debet, quasi una forma in duabus vocibus occurreret, sed
quod videatur tantum occurrere, distinctionis autem rationem sup-
peditat ratio materialium. Quod rudi exemplo ex lingua Latina ex-
planare possum. In ea enim dicere possum, rudera ædificiorum, ve-
rum non rudera aquæ vel cibi Alias enim si externa significata re-
spicere velis, convenirent in reliquiis.

50. Vox **אעך**, clamavit, significat, unde in Genesi usurpatur
de rumore, cum Deus dicit. Clamor Sodom & Gomorihæ perve-
nit ad me. Hic clamor dicitur pervenire ad Deum gravitate mali.
Unde enim formale hujus radice dare volo, omnino assumere de-
bet, hanc quam adscribo, nempe *Signo aliquid indicare*. Signum
aliud est apertum, aliud occultum. Sic recte dicitur gemens cla-
mare ad Deum, quia signo declarat suam miseriam. E contra in
Ninive aperto signo indicebatur dies publici jejuniij.

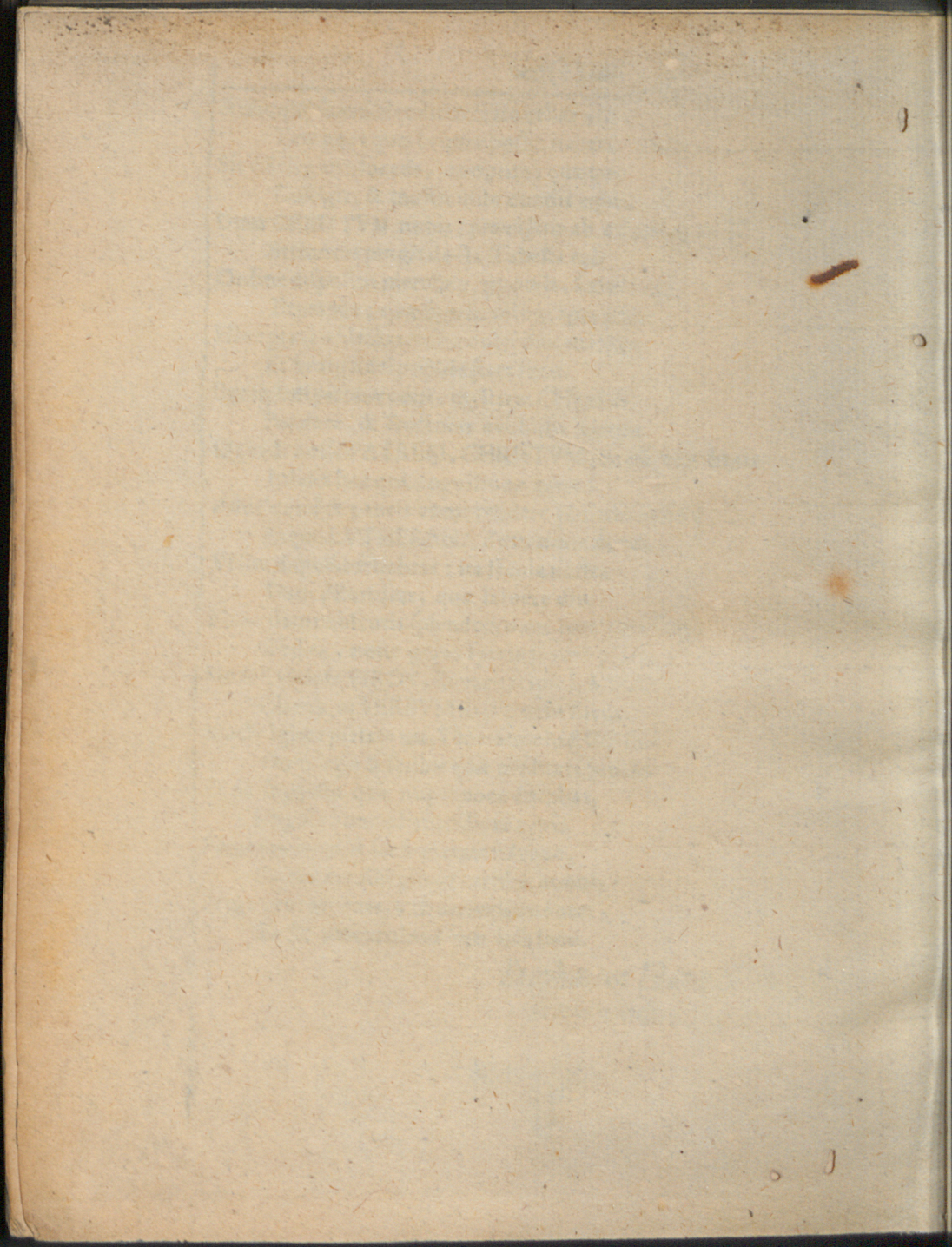
51. Cum hoc **אעך** convenire videtur. etiam **אעך**, in quo sane
rursum est convenientia, verum quomodo & hæc distinguantur,
dicem in disputatione alia, ubi ex professo **אעך** cum **אעך** conferam.

52. Jam tandem concludo hanc Disputationem voce **אלהים**
quam merito, cum de aliis nominibus divinis egerim etiam hic no-
to. Dico de hac primum, Non est nomen essentia sed formale ejus
consistit in *judicando*, unde Targû etiam quandoq; vocem **אלהים**
per **דין** explicat. Hinc etiam judices dicuntur **אלהים** de qui-
bus dicitur, quod eis non sit maledicendum.

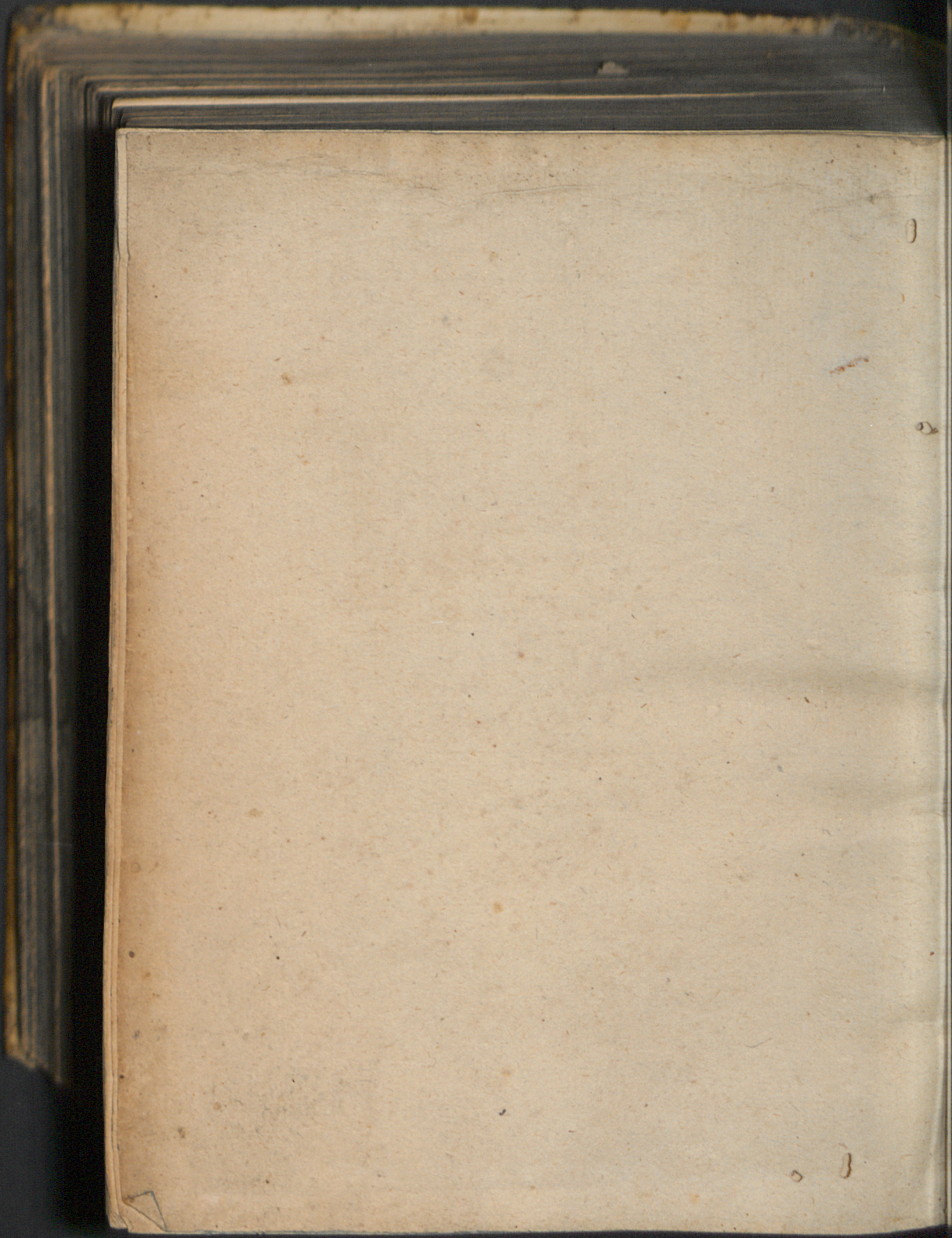
Plura in subsequentiis.

veniant. De quo, quam multa dici queant, ipsa col-
 irā docet.
 cet etiam pro Conclusionē assumere faciles quasdam
 & signum, cuius, formale est in signando. Sicuti legi-
 um cisione, quod fuerit signum fœderis, & non fœdus
 rie loquendo. Ex quo colligitur. Rationem fœderis
 inc temporis in formali suo involvisse, atq; videtur.
 a radix ועך tantum semel in Scriptura, & quidem in Jo-
 , & teste autore tibi in Concordantiis Rabbi
 ויהו כרוש id e Quod tamen non ita
 , quasi una form occurret, sed
 ur tantum occu nem sup-
) materialium ex-
 sum. In ea en
 dera aqua
 , conveni
 ועך,
 cum D
 Hic
 for
 a
 quo sane
 angvantur,
 i conferam.
 tandem concludo hanc voce אלך
 o, cum de aliis nominibus dicitur etiam hic no-
 ac pium, Non est nomen essentia sed formale ejus
 udicando, unde Targū etiam quandoq; vocem אלהים
 plicat. Hinc etiam iudices dicuntur אלהים de qui-
 is dicitur, quod eis non sit maledicendum.
 Plura in subsequētib.